

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžo/18/2015
Identifikačné číslo spisu:	4014200664
Dátum vydania rozhodnutia:	20.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:4014200664.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: 1/ T. O., Z., 2/ F. F., J., 3/ A. F., J., 4/ P. V., J., 5/ F. F., J., právne zastúpených JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom so sídlom v Nitre, Farská 40, proti odporcovi: Okresný úrad Nitra, Pozemkový a lesný odbor, Štefánikova trieda 69, Nitra, v konaní o preskúmanie rozhodnutia odporcu č. OÚ-NR-PLO-2014/004829-850/04-R-II. zo dňa 09.05.2014, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sp/60/2014-25 zo dňa 14.10.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sp/60/2014-25 zo dňa 14. októbra 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Predmet konania

Krajský súd v Nitre vyššie označeným rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. OÚ-NR-PLO-2014/004829-850/04-R-II. zo dňa 09.05.2014, ktorým odporca v konaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z.z.“) rozhodol vo veci oprávnených osôb podľa § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 503/2003 Z.z. tak, že tieto nespĺňajú podmienky podľa § 2 ods. 1 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. a z toho dôvodu im nepriznal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v k. ú. E. tak, ako boli zapísané vo Výmere č. 2944/48-22 zo dňa 14.05.1948.

O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že odporcovi ich náhradu nepriznal.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že právni predchodcovia oprávnených osôb odovzdali roľu zapísanú na parc.č. 1375 a č. 1359/5 do zakladajúceho družstva III. typu, pričom k uvedenému zisteniu odporca dospel aj po posúdení rozhodnutia č. 9034/1957 zo dňa 12.12.1957, z ktorého mal za preukázané, že Odborom poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v Nitre došlo k zrušeniu výmeru č. 2944/48-22 zo dňa 14.05.1948. Z úradnej správy zo dňa 14.05.1954 vo veci

zistenia pridelených nehnuteľností, živého a mŕtveho inventáru z konfiškátu, bol urobený sumár pridelených nehnuteľností v určitej sume, ktorú mali prídelcovia zaplatiť. Celková cena bola vyčíslená v sume 42.331 Kčs, no prídelcovia zaplatili len časť ceny a to 4.175 Kčs. Krajský súd dôvodil, že nebolo preukázané, že by prídelcovia zaplatili celú kúpnu cenu a teda podľa názoru súdu nemohli nadobudnúť ani vlastníctvo k tým prideleným nehnuteľnostiam z konfiškátu, ktoré im boli dané do užívania. Krajský súd konštatoval, že na zaplatenie ceny pridelených nehnuteľností mali prídelcovia lehotu 10 rokov. Z uvedeného dôvodu podľa názoru súdu pôvodní prídelcovia neboli v zozname vlastníkov nehnuteľností odovzdaných do JRD III. typu, t. j. nenachádzali sa ani v konečnom prídelovom pláne.

Krajský súd ďalej argumentoval tým, že bolo vydané rozhodnutie o zrušení výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957, v ktorom boli zosumarizované pozemky, ktorých sa bývalí vlastníci s manželkou vzdali, ako aj pozemky, ktoré si títo ponechali, vrátane živého a mŕtveho inventára. Pri odchode z družstva im bola vypustená orná pôda pridelená výmerom, ktorú odmietli prevziať. Ponechali si stavebný pozemok na parc.č. 1356/6 vo výmere 1514 m² a roľu na parc.č. 1339/1 vo výmere 4907 m². Proti rozhodnutiu sa právni predchodcovia oprávnených osôb neodvolali, čo podľa názoru krajského súdu znamená, že k vzdaniu sa dobrovoľného prídelu a k zrušeniu prídelu došlo v lehote 10 rokov od jeho pridelenia a teda, že vlastníctvo pôvodných prídelcov v rozhodnom období neprešlo na štát.

K odvolacím dôvodom navrhovateľov týkajúcim sa právneho posúdenia trvania prídelu k nehnuteľnostiam krajský súd uviedol, že hoci vlastníctvo prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam vzniklo dňom vydania výmeru, museli byť splnené ďalšie zákonné podmienky potrebné k tomu, aby vlastníctvo prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam aj trvalo. Takouto podmienkou bolo aj zaplatenie kúpnej ceny v sume 42.331 Kčs, pričom v správnom konaní bolo zistené, že z určenej ceny pôvodní prídelcovia zaplatili len 4.175 Kčs.

Krajský súd preto konštatoval, že správny orgán vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého mal za preukázané, že oprávneným osobám, resp. ich právnym predchodcom, zostalo zachované vlastnícke právo k časti pridelených nehnuteľností na základe Výmeru č. 2944/48-22 zo dňa 14.05.1948. Pôvodný vlastníci T. F. s manželkou dňa 01.09.1953 vystúpili z JRD so živým a mŕtvym inventárom a následne bolo vydané rozhodnutie o zrušení výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957, v ktorom boli zosumarizované pozemky, ktorých sa bývalí vlastníci s manželkou vzdali, ako aj pozemky, ktoré si ponechali, vrátane živého a mŕtveho inventára.

II.

Stručné zhrnutie odvolacích dôvodov navrhovateľov

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie navrhovateľa a žiadali ho v zmysle ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V odvolaní namietali, že pre priznanie vlastníckeho práva z titulu reštitučného nároku nebolo podstatné, či sa ich právni predchodcovia vzdali pozemkov zosumarizovaných v rozhodnutí o zrušení Výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957, ani to, že ku dňu 01.09.1953 vystúpili z JRD so živým a mŕtvym inventárom. Navrhovateľa zdôraznili, že ich právni predchodcovia sa na základe výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948 vydaného Poverením pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave podľa ustanovenia § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR, ktorá pôda bola pridelená podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, stali vlastníckymi pôdohospodárskych nehnuteľností v k.ú. V. o celkovej výmere 8.44.80 ha. Odporca v preskúvanom rozhodnutí uznal platnosť výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948, ktorú vyvodil najmä s poukazom na rozhodnutie Odboru Poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady Okresného národného výboru v Nitre zo dňa 12.12.1957, č. 9034/1957 a s poukazom na úradnú správu zo dňa 14.05.1954, v súvislosti s ktorými ustálil, že tieto druhotné doklady a skutočnosť, že vtedajšia moc jednala s týmito ľuďmi ako s prídelcami a vlastníckymi, svedčia o tom, že

výmer o vlastníctve pôdy na uvedené parcely bol platne vydaný. Navrhovatelia poukázali na to, že ani krajský súd v rozsudku nespochybnil platnosť výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948. V súvislosti s tým, navrhovatelia uviedli, že treba prihliadnuť na to, že v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb.n. SNR o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, pridelené podľa nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR: „Výmer o vlastníctve pôdy je verejnou listinou dokazujúcou vlastnícke právo prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti, na základe ktorej príslušný knižný súd urobí záznam vlastníckeho práva v prospech prídelcu bez podmienky dodatočného ospravedlnenia.“

Navrhovatelia preto prezentovali svoj názor, že deň vydania platného prídelu je potrebné považovať za deň nadobudnutia vlastníckeho práva k prideleným pôdohospodárskym nehnuteľnostiam a dodali, že tejto skutočnosti si bol vedomý aj krajský súd v Nitre, keď v napadnutom rozsudku na strane 9 uviedol, že „...napriek tomu, že vlastníctvo prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam vzniklo dňom vydania výmeru...“.

Navrhovatelia krajskému súdu vytýkali, že záver, ktorý súd uviedol v znení odôvodnenia napadnutého rozsudku, bol nepreskúmateľný a ničím neodôvodnený. Krajský súd totiž tvrdil, že podľa vtedajšej právnej úpravy jednou z podmienok, aby vlastníctvo k prideleným nehnuteľnostiam, ktoré nastalo dňom vydania výmeru o vlastníctve pôdy, trvalo, bolo zaplatenie kúpnej ceny, hoci uvedené vo vtedajšej právnej úprave nebolo zakotvené. Navrhovatelia zdôraznili, že vlastníctvo sa nadobudlo vydaním výmeru o vlastníctve pôdy, čo vyplynulo jednak z konštatovania uvedeného v rozsudku krajského súdu, z rozhodnutia odporcu, ako aj zo znenia ustanovenia § 1 ods. 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb.n. SNR o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, pridelené podľa nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR. Splnenie žiadnej ďalšej podmienky pre nadobudnutie vlastníctva k prideleným nehnuteľnostiam nebolo potrebné. Ak však súd tvrdil, že malo ísť o zákonné podmienky, bolo potrebné, aby v znení napadnutého rozsudku uviedol konkrétne zákonné ustanovenia, z ktorých takéto povinnosti prídelcov vyplývali. Navrhovatelia dodali, že zákon č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v ustanovení § 19 síce upravuje spôsob splácania prídelovej ceny, avšak nikde nie je spomenutá lehota 10 rokov. Videli preto nedostatok v odôvodnení rozsudku krajského súdu v tom, že tento neuviedol jediné zákonné ustanovenie, z ktorého vychádzal pri dedukcii trvania vlastníckeho práva k prideleným nehnuteľnostiam len za podmienky zaplatenia prídelovej ceny, súd si teda nesplnil svoju povinnosť riadne odôvodniť rozsudok, ktorý trpí nepreskúmateľnosťou. K posúdeniu (ne)preskúmateľnosti súdneho rozhodnutia navrhovatelia poukázali na judikatúru, napr. uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo/225/2012 zo dňa 10.01.2013.

Súdu prvého stupňa ďalej vytýkali rozpornosť, keď súd jednak na strane 8 rozsudku uviedol, že z dôvodu, že nebolo žiadnymi listinnými dôkazmi preukázateľne zistené, že by prídelcovia zaplatili celú kúpnu cenu, nemohli tak prídelcovia nadobudnúť ani vlastníctvo k tým prideleným nehnuteľnostiam z konfiškátu, ktoré im boli dané do užívania, pričom na nasledujúcej strane napadnutého rozsudku uviedol, že vlastníctvo k prideleným nehnuteľnostiam vzniklo dňom vydania výmeru a na to, aby trvalo aj naďalej, bolo potrebné zaplatiť celú prídelovú cenu. Súd teda najskôr uviedol, že vlastníctvo nevzniklo vôbec a následne, že vzniklo, ale z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny nemohlo ďalej trvať.

Navrhovatelia vytkli súdu prvého stupňa tiež to, že absolútne neprihliadol na nimi uplatnenú argumentáciu týkajúcu sa neplatnosti, resp. nulity rozhodnutia odboru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v Nitre zo dňa 12.12.1957, ktorým malo dôjsť k zrušeniu výmeru. Opätovne poukázali na § 23 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení poľnohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, v zmysle ktorého jediným orgánom, ktorý bol oprávnený platne rozhodnúť o odňatí pridelených nehnuteľností, bolo Povereníctvo Slovenskej národnej rady pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu, no keďže rozhodnutie zo dňa 12.12.1957, ktorým malo dôjsť k zrušeniu výmeru, bolo vydané Odborom Poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady Okresného národného výboru v Nitre, bolo v zmysle vtedajšej právnej úpravy vydané orgánom, ktorý nebol oprávnený na vydávanie takýchto rozhodnutí.

Takéto rozhodnutie preto nemohlo vyvolať právne účinky a nevznikol tým žiadny právny dôvod na odňatie prideleného majetku, inými slovami, jedná sa o nulitný právny akt. Na podporu svojho právneho názoru citovali z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26.08.2009, sp.zn. 6Sžo/277/2008.

Uvedenou argumentáciu navrhovateľa odôvodňovali i naplnenie ustanovenia § 3 ods. 1 písm. o) zákona č. 503/2003 Z.z. - prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu - a tým aj dôvodnosť nároku na navrátenie vlastníctva podľa ustanovenia § 2 ods. 1 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z.

Krajský súd sa však žiadnym spôsobom s touto argumentáciou nevysporiadal, čím zároveň účastníkom konania odoprel ich právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. K uvedenému citoval z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 226/03, podľa ktorého,, Článok 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998)...“.

III.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Odporca v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vychádzal zo skutočnosti, že dotknuté nehnuteľnosti boli pridelené na jar 1948 z konfiškátu bývalého vlastníka P. G. a spol. prídelcom F. T. a manželke T., rod. L., a to každému v podiele po 1/2 na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 2944/448-22 zo dňa 14.05.1948. Výmer vydaný Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR pre F. T. a manželku nemal všetky náležitosti vkladuschopnej listiny (chýba pečiatka a podpis), na druhej strane však z doručených archívnych dokladov vyplynulo, že existuje rozhodnutie č. 9034/1957 zo dňa 12.12.1957, na základe ktorého došlo k zrušeniu výmeru Odborom poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v Nitre. To svedčí o skutočnosti, že výmer o vlastníctve pôdy na uvedené parcely bol vydaný. Ďalej z doručených archívnych dokladov podľa odporcu vyplynulo, že podľa Úradnej správy zo dňa 14.05.1954, bola dňa 04.03.1953 na MNV v Lužiankach napísaná zápisnica, kde rozhodla o zapísaní pridelených nehnuteľností do konečného prídelového plánu v prospech JRD III. typu, a to z dôvodu, že T. F. bol vtedy aktívnym členom JRD. Dňa 01.09.1953 menovaný z JRD vystúpil, pričom si odtiaľ vzal živý a mŕtvy inventár. Na základe týchto skutočností bolo vydané rozhodnutie o zrušení Výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957. Pri odchode z družstva bola vypustená T. F. orná pôda pridelená výmerom, ktorú však odmietol prevziať, až na stavebný pozemok na p.č. 1356/6 vo výmere 1514 m² a roľu na p.č. 1339/1 vo výmere 4907 m². Rozhodnutie bolo zaslané aj T. F. a manželke s poučením o možnosti odvolania do 15 dní. V dostupných archívnych dokladoch, ktoré boli správnym orgánom vyžiadané, sa listiny preukazujúce, či došlo k odvolaniu voči vyššie uvedenému rozhodnutiu, v danom spise nenachádzajú.

Odporca v odôvodnení uviedol, že existenciu platného výmeru popiera fakt, že Výmer č. 2944/48-22 zo dňa 14.05.1948 neobsahoval pečiatku orgánu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave a taktiež ani podpis príslušného poverenika, v dôsledku čoho v nej nešlo o vkladuschopnú listinu. Na druhej strane však boli doložené druhotné doklady preukazujúce existenciu rozhodnutie č. 9034/1957 zo dňa 12.12.1957, na základe ktorého došlo k zrušeniu výmeru Odborom poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v Nitre. Ďalej podľa Úradnej správy zo dňa 14.05.1954 vo veci zistenia pridelených nehnuteľností, živého mŕtveho inventáru z konfiškátu bol urobený sumár pridelených nehnuteľností v určitej sume, ktorú mali prídelcovia zaplatiť. Táto bola určená vo výške 42 331 Kčs. Podľa tejto správy však zaplatili 4 175 Kčs. Tieto druhotné doklady a

skutočnosť, že vtedajšia „moc“ jednala s týmito ľuďmi ako s prídelcami a vlastníkmi, svedčia podľa odporcu o tom, že výmer o vlastníctve pôdy na uvedené parcely bol platne vydaný.

Odporca pri hodnotení uplatneného reštitučného nároku zoberal do úvahy skutočnosť, že na komisii dňa 04.03.1953 sa rozhodlo, aby sa nehnuteľnosti uvedené v úradnej správe a zápisnici, presunuli v konečnom prídelovom pláne z doterajšieho vlastníka (F. s manželkou) na JRD III. typu, v dôsledku čoho sa mená právnych predchodcov navrhovateľov už nenachádzali v konečnom prídelovom pláne. Zo spisového materiálu mal odporca za preukázané, že T. L. bol vtedy aktívnym členom JRD, pričom dňa 01.09.1953 z JRD vystúpil so živým a mŕtvym inventárom. Na základe týchto skutočností bolo vydané rozhodnutie o zrušení Výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957. Boli v ňom zosumarizované pozemky, ktorých sa bývalý vlastník a manž. vzdali, ako aj pozemky, ktoré si menovaný ponechal vrátane živého a mŕtveho inventára. Pri odchode z družstva mu bola vypustená orná pôda, pridelená výmerom, ktorú však odmietol prevziať, až na stavebný pozemok na p.č. 1356/6 vo výmere 1514 m² a roľu na p.č. 1339/1 vo výmere 4907 m². Na základe uvedených skutočností odporca dospel k záveru, že T. L. s manželkou T. sa vedome a dobrovoľne prídelu vzdali, a došlo tak k zrušeniu prídelu v lehote do 10 rokov od jeho pridelenia. Mal taktiež z dostupných archívnych materiálov uložených v spise za preukázané, že prídelcovia nemali záujem o pridelenú pôdu a po vystúpení z JRD si ponechali iba stavebný pozemok a roľu na p.č. 1339/1 vo výmere 4907 m². V tejto súvislosti odporca skonštatoval, že vlastníctvo právnych predchodcov navrhovateľov zaniklo právoplatným zrušením výmeru a teda následne ani nebolo možné konštatovať, že by ich vlastníctvo prešlo v rozhodnom období na štát jedným z reštitučných titulov uvedených v § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.

IV.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie v zmysle § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. v rozsahu odvolacích dôvodov postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 202 v spojení s § 250s O.s.p. podanie odvolania prípustné, nenariadil vo veci pojednávanie (§ 250ja ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.) a po neverejnej porade senátu jednohlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť z dôvodu podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a vrátiť mu vec na nové konanie.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o potvrdení rozhodnutia odporcu, ktorým navrhovateľom nepriznal reštitučný nárok uplatnený podľa zákona č. 503/2003 Z.z. z dôvodu, že nespĺnili podmienky v zmysle § 2 ods. 1 a § 3 tohto zákona, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo.

Zo spisového materiálu vyplynulo, že navrhovatelia si u odporcu dňa 22.12.2004 uplatnili v zákonom stanovenej lehote reštitučný nárok v zmysle zákona č. 503/2003 Z.z. na nehnuteľnosti v k.ú. E. na PKvl.č. 452, prídelová parc.č. 1375A137 - roľa vo výmere 19.920 m² a prídelová parc.č. 1339/5 - roľa vo výmere 35.000 m² a to po svojich právnych predchodcoch - rodičoch T. F. a manželke T. rod. L..

O nároku navrhovateľov vtedajší príslušný správny orgán rozhodol dňa 10.09.2008 pod č. 2008/00262-850/04-R-L tak, že navrhovateľov neuznal ako oprávnené osoby podľa § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. s tým, že nespĺnili podmienky reštitučného nároku podľa § 3 uvedeného zákona a z toho dôvodu im nebolo rozhodnutím priznané vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam, ani deklarované právo na náhradu v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z.

Toto rozhodnutie navrhovatelia napadli opravným prostriedkom, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp.zn. 19Sp/200/2008 zo dňa 12.01.2009 tak, že rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec

mu vrátil na nové konanie. Krajský súd argumentoval tým, že v administratívnom spise sa nenachádzal výpis z PKV č. 452, ďalej správny orgán uložil, aby si ujasnil, k akým pozemkom si navrhovatelia uplatnili reštitučný nárok a na základe čoho predchodcovia navrhovateľov nadobudli vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam s tým, že v prípade nepreukázania nadobudnutia vlastníckeho práva predchodcami žiadateľov nemožno konštatovať, že ich vlastníctvo prešlo v rozhodnom období na štát a že bol daný niektorý z reštitučných titulov uvedených v § 3 ods. 1 vyššie citovaného zákona.

V súlade s rozsudkom súdu odporca ustálil, ktorých nehnuteľností sa nárok reštituentov týkal. K súdom uloženej povinnosti ustáliť, či a na základe čoho predchodcovia navrhovateľov nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, odporca konštatoval, že existenciu platného výmeru síce popiera fakt, že výmer zo dňa 14.05.1948 neobsahoval pečiatku povereníctva ani podpis príslušného poverenika, teda listina nemala náležitosti vkladuschopnej listiny, zároveň však z ďalších dokladov mal za preukázané, že bolo vydané rozhodnutie, ktorým bol predmetný výmer zrušený a taktiež s právnymi predchodcami navrhovateľov vtedajšie orgány jednali ako s prídelcami.

Z podkladov bolo ďalej zistené, že dňa 04.03.1953 sa rozhodlo, aby sa nehnuteľnosti uvedené v úradnej správe presunuli v konečnom prídelovom pláne z doterajšieho vlastníka, teda z právnych predchdcov navrhovateľov, na JRD III. typu, na základe čoho sa mená právnych predchdcov navrhovateľov už nenachádzali v konečnom prídelovom pláne. Zo spisového materiálu bolo preukázané, že T. F. bol vtedy aktívnym členom JRD, pričom dňa 01.09.1953 z JRD vystúpil so živým a mŕtvym inventárom a na základe uvedeného bolo vydané rozhodnutie o zrušení výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 12.12.1957, v ktorom boli zosumarizované pozemky, ktorých sa bývalí vlastníci vzdali, ako aj pozemky, ktoré si ponechali, vrátane živého a mŕtveho inventára.

Na základe uvedených skutočností mal správny orgán za preukázané, že T. F. s manželkou T. sa vedome a dobrovoľne prídelu vzdali a došlo tak k zrušeniu prídelu v lehote do 10 rokov od jeho pridelenia. Mal taktiež z archívnych materiálov uložených v spise za preukázané, že prídelcovia nemali záujem o pridelenú pôdu a po vystúpení z JRD si ponechali iba stavebný pozemok a roľu na p.č. 1339/1 vo výmere 4907 m².

Z uvedených dôvodov odporca dospel k záveru, že vlastníctvo právnych predchdcov navrhovateľov zaniklo právoplatným zrušením výmeru a teda následne ani nebolo možné konštatovať, že ich vlastníctvo prešlo v rozhodnom období na štát jedným z reštitučných titulov uvedených v § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z.

Rozhodnutie odporcu napadli navrhovatelia opravným prostriedkom, v ktorom namietali, že k právoplatnému zrušeniu výmeru nemohlo dôjsť, keďže bolo konštatované, že T. F. si ponechal časť z pridelených nehnuteľností a tvrdili, že zo znenia v spise obsiahnutých dokumentov nevyplývalo, že by došlo len k čiastočnému zrušeniu výmeru, čo by malo byť konštatované resp. minimálne preukázané zo strany odporcu. Navrhovatelia argumentovali, že vtedajšia právna úprava nepočítala s možnosťou zrušenia výmeru vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Odborom poľnohospodárskeho a lesného hospodárstva, Rady ONV. Dodali, odporca si s najväčšou pravdepodobnosťou pod pojmom zrušenie vysvetľuje odňatie prídelu, ktoré bolo možné vykonať postupom podľa § 23 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení poľnohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa. Zdôraznili, že zrušenie prídelu nebolo možné a jediný spôsobom, ako bolo možné rozhodnúť s účinkami spôsobujúcimi zbavenie prídelcu vlastníctva vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ktoré mu boli platným výmerom pridelené, bolo ich odňatie a pridelenie inej osobe, ktorá splňala podmienky stanovené zákonom. Zároveň však museli byť splnené podmienky pre odňatie pridelených nehnuteľností, ktorými bolo vypočutie miestnej organizácie Jednotného sväzu Slovenských roľníkov a okresného národného výboru. V neposlednom rade však z citovaného uznesenia vyplývalo, že jediným orgánom, ktorý bol oprávnený platne rozhodnúť o odňatí pridelených nehnuteľností, bolo Povereníctvo SNR pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto podľa navrhovateľov bolo potrebné vyhodnotiť rozhodnutie Odboru Poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v

Nitre zo dňa 12.12.1957 č. 9034/1957 ako rozhodnutie o odňatí pridelených pozemkov, avšak vydané na to nepríslušným orgánom. Takéto rozhodnutie preto nemohlo vyvolať právne účinky a nevznikol tým žiadny právny dôvod na odňatie prideleného majetku, inými slovami, jednalo sa o nulitný právny akt. V uvedenej súvislosti poukázal na rozhodnutie NS SR zo dňa 26.08.2009 sp.zn. 6Sžo/277/2008. Preto bolo irelevantné, či právni predchodcovia nechceli prevziať ornú pôdu pridelenú na základe výmeru č. 2944/48-22 zo dňa 14.05.1948, prípadne, že sa jej dobrovoľne vzdali, nakoľko vlastníctvo prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam vzniklo dňom vydania výmeru. Túto skutočnosť potvrdzuje § 1 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1946 Sb. n. o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, pridelenej podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR.

Navrhovatelia dodali, že ak by odvolací súd považoval rozhodnutie Odboru Poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady ONV v Nitre zo dňa 12.12.1957 č. 9034/1957 za rozhodnutie významovo odlišné od rozhodnutia o odňatí prideleného majetku podľa § 23 ods. 2 Nariadenia SNR č. 104/1945 Sb., považovali za potrebné uviesť, že nenachádzajú žiadnu oporu vo vtedajších zákonoch pre ustálenie záveru o oprávnení uvedeného odboru na vydanie rozhodnutia, ktorým by sa zrušil výmer o vlastníctve pôdy.

Dodali, že platnosť výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 14.05.1948 bola potvrdená správnym orgánom a v tomto smere sa nemožno odkláňať od takto vysloveného názoru. Z dôvodu právnej istoty odvolateľov však pre prípad, že by došlo k ďalšiemu spochybňovaniu platnosti výmeru o vlastníctve pôdy na základe absencie pečiatky orgánu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave a podpisu príslušného povereníka, poukázali na to, že všetky orgány konali s T. F. a jeho manželkou ako so skutočnými vlastníckmi a poukázali aj na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III.ÚS 346/09 z 27.04.2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dal za pravdu navrhovateľom v tom smere, že súd prvého stupňa nedal jasnú odpoveď na nimi nastolené otázky, nereagoval na vznesené námietky a nevyvrátil spochybnenie argumentácie správneho orgánu, dokonca sa niektorými argumentami (nedostatok kompetencie na vydanie rozhodnutia o zrušení výmeru) vôbec nezaoberal. K uvedenému odvolací súd poukazuje na vyššie citovaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 226/03, ako aj na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Navrhovatelia v opravnom prostriedku o.i. namietali nedostatok kompetencie na vydanie rozhodnutia o zrušení výmeru, k čomu poukázali na rozhodnutie NS SR zo dňa 26.08.2009 sp.zn. 6Sžo/277/2008, podľa ktorého:

„Odbor poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady Okresného národného výboru v Topoľčanoch vydal pod sp. zn. Pôd. 4534/1958 dňa 12. júna 1958 rozhodnutie o zrušení prídelu napriek tomu, že v zmysle § 23 Nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. pridelený majetok mohlo odňať len Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy a právomoc odnímať prídelu na základe Vládneho nariadenia š. 122/1951 Sb. a č. 116/1949 Zb. na neho neprešla.... Z uvedeného je teda zrejmé, že uvedené rozhodnutie (Odbor poľnohospodárstva a lesného hospodárstva rady Okresného národného výboru v Topoľčanoch vydal pod sp. zn. Pôd. 4534/1958 dňa 12. júna 1958) bolo vydané orgánom, ktorý na to nebol oprávnený, a preto nemohlo vyvolať právne účinky odňatia prideleného majetku, v dôsledku čoho bolo v prejednávacom prípade nesporne preukázané, že štát nehnuteľnosť prevzal bez právneho dôvodu...“.

Súd prvého stupňa uvedenú argumentáciu ponechal bez povšimnutia, hoci v nej ide o otázku podstatnú pre správne právne posúdenie predmetnej veci, čím porušil právo účastníkov na riadne odôvodnenie rozhodnutia (viď vyššie). Okrem toho je potrebné zdôrazniť, že skutkové aj právne okolnosti právnej veci, v ktorej rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie citovanom rozsudku sp.zn. 6Sžo/277/2008, sú obdobné ako v predmetnej veci navrhovateľov. Preto bolo úlohou konajúceho súdu prvého stupňa s prihliadnutím na dodržanie princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 28/2009) vysporiadať sa s argumentáciou navrhovateľov a odôvodniť, prečo v predmetnej právnej veci dospel k inému záveru.

Rozsudok súdu prvého stupňa podľa názoru odvolacieho súdu nedáva zrozumiteľným spôsobom odpoveď na otázky a argumenty nastolené navrhovateľmi, čím im odňal možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možností konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa vzhľadom na uvedené v plnom rozsahu stotožnil s argumentáciou navrhovateľov uvedenou v odvolaní a postupom podľa § 250ja ods. 3 posledná veta v spojení s § 250l ods. 2 z dôvodu podľa § 221 ods. 1, písm. f) O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle § 246c ods. 1 v spojení s § 221 ods. 2 O.s.p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval, pretože s poukazom na § 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. bude povinnosťou súdu prvého stupňa rozhodnúť aj o náhrade trov odvolacieho konania v novom rozhodnutí vo veci.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.